

RP 130/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om upphävande av lagen om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna samt ändring av mervärdesskattelagen, lagen om skatteredovisning och 124 § inkomstskattelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna upphävs samt att lagen om skatteredovisning, inkomstskattelagen och mervärdesskattelagen ändras.

Återkravet av mervärdesskatteåterbäring i samband med kommunernas anskaffningar revideras genom att det separata systemet för återkrav slopas. Målet är dock att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna skall kvarstå oförändrad. Den inkomstförlust som staten åsamkas av att återkravet slopas beaktas i andra penningflöden mellan staten och kommunerna genom att utdelningen av samfundsskatten till kommunerna sänks och andelen mervärdesskatt dras av från de kostnadsunderlag som utgör grunden för statsandelarna.

Lagen om skatteredovisning föreslås bli ändrad så att kommunernas utdelning av samfundsskatteinkomsterna sänks och statens andel höjs på motsvarande sätt på grund av att återkravssystemet slopas och att de finansiella förhållandena mellan staten och kommunerna ändras. Dessutom föreslås att församlingarnas utdelning höjs och statens andel sänks. Vidare föreslås att lagen om skatteredovisning ändras så att utdelningen i de enskilda kommunerna och församlingarna på

en gång fastställs som slutlig. Som beräkningsgrund används uppgifterna från de två senast verkställda beskattningarna. Övergångstiden i lagen om skatteredovisning åren 1999—2001 förlängs med två år och ändringar av beloppen samt bestämmelser om rättelser av utdelningen görs i den.

I inkomstskattelagen och lagen om skatteredovisning föreslås ändringar som motsvarar ändringarna i utdelningen av samfundsskatt.

Dessutom föreslås att mervärdesskattelagen ändras så att kommunerna och samkommunerna beviljas återbäring av skattefria anskaffningar i samband med hälso- och sjukvården samt socialvården. Återbäringens storlek skall enligt förslaget utgöra 5 % av anskaffningspriset och motsvara den mervärdesskattekostnad som i genomsnitt är dold i priset på tjänster som köps från den privata sektorn.

Propositionen hänför sig till propositioner som avlåtts samtidigt i syfte att konsolidera kommunalekonomin. Dessutom propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2002.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Totalbalansen i kommunalekonomin har förbättrats under de senaste åren. Den för-

bättrade balansen har i synnerhet baserat sig på samfundsskattens kraftiga men kommunvis ojämna tillväxt. Även i inflödet av samfundsskatt förekommer stora skillnader mel-

lan kommunerna. Samfundsskattens konjunkturkänslighet har gjort den kommunala ekonomin mindre stabil och förutsägbar. Samfundsskattens ojämna fördelning, reformen av statsandelssystemet och grunderna för samfundsskatt samt de ökade avdragen inom kommunalbeskattningen har lett till att skillnaderna mellan kommunernas ekonomiska spelrum har såväl kommungruppvis som regionalt ökat kontinuerligt under de senaste åren. Detta framgår bl.a. av att årsbidraget för nästan 200 kommuner var negativt 2000 trots att kommunalekonomin totalt sett uppvisade en positiv helhetsutveckling. Det återkravssystem för kommunernas mervärdesskatt som infördes 1994 har bidragit till att öka de finansiella problemen i synnerhet i kommuner där mervärdesskatteåterbäringarna har varit mycket mindre än återkravet av mervärdesskatteåterbäringar baserat på kommunens invånarantal.

För att kommunalekonomins stabilitet skall kunna förbättras och en ekonomisk differentiering mellan kommunerna förhindras krävs dels åtgärder som bidrar till att minska kommunernas beroende av samfundsskatten och dels åtgärder som förbättrar den finansiella balansen och som speciellt kan inriktas på de kommuner och kommungrupper som har ekonomiska svårigheter. Åtgärder som kan bidra till att dessa mål uppnås är att systemet med återkrav av kommunernas mervärdesskatteåterbäringar slopas, utdelningen av samfundsskatt till kommunerna sänks, den skatteinkomstbaserade utjämningen av statsandelarna revideras och statsandelarna utökas så att de olika åtgärderna tillsammans inte ändrar de finansiella förhållandena mellan kommunerna och staten på riksnivå.

I denna proposition ingår de förslag som förbättrar kommunalekonomins stabilitet och gäller återkrav av mervärdesskatteåterbäringar och utdelningen av samfundsskatt till kommunerna. Dessutom föreslås i denna proposition vissa andra ändringar i anslutning till kommunernas beskattning och redovisningar för samfundsskatten. Om åtgärder för en skatteinkomstbaserad utjämning av statsandelarna och åtgärder som gäller statsandelarna avläts separata propositioner.

2. Nuläge

2.1. Återbäringar och återkrav av kommunernas mervärdesskatt

Lagstiftningen i Finland

Enligt de allmänna bestämmelserna i mervärdesskattelagen (1501/1993) är kommunerna skattskyldiga för rörelsemässig försäljning av varor och tjänster. Kommunerna kan på samma sätt som skattskyldiga företag dra av mervärdesskatten på anskaffningar som de gjort för sådan verksamhet.

Största delen av kommunernas verksamhet kommer dock att stå utanför mervärdesbeskattningen. På basis av uttryckliga skattefrihetsbestämmelser är t.ex. hälso- och sjukvård, socialvård och utbildningsverksamhet skattefri. Dessutom faller kommunens myndighetsverksamhet samt en del av den kultur- och idrottsverksamhet som ordnas av den kommunala sektorn utanför mervärdesbeskattningen därför att verksamheten inte sker i form av affärsverksamhet. Kommunerna har inte rätt till avdrag för anskaffningar som gjorts för skattefri verksamhet.

Utän specialreglering blir det skattemässigt förmånligare för kommunerna att själva producera olika stödtjänster som de använder i skattefri verksamhet än att skaffa dem som köpta tjänster från en skattskyldig näringsidkare. Sådana tjänster är bl.a. transport-, bygg-, tvätter-, städ-, bevaknings-, avfallshandlings- och adb-tjänster. Kommunen behöver inte betala skatt då den producerar dessa tjänster själv för sin egen skattefria verksamhet. I anskaffningspriset på tjänster som köps från en utomstående ingår däremot mervärdesskatt. För att förhindra att det uppstår en snedvriden konkurrens som påverkar både ekonomin och verksamheten mellan de tjänster som kommunen producerar själv och motsvarande skattepliktiga köpta tjänster infördes i samband med övergången till mervärdesbeskattning förfarandet med återbäring av mervärdesskatten på kommunernas anskaffningar.

Om återbäringsförfarandet bestäms i 130 § mervärdesskattelagen. Enligt den har kommunerna rätt till återbäring av mervärdesskatten på anskaffningar som gjorts för skat-

tefri verksamhet. Återbäringsystemet gäller utom kommunerna även samkommuner och landskapet Åland. Återbäringsrätten motsvarar i fråga om omfattning den skattskyldiges rätt att dra av den skatt som ingår i dess anskaffningar. Återbäringsrätten gäller sålunda inte anskaffning för privat konsumtion eller för användning som omfattas av avdragsbegränsningar. Av neutralitetsskäl beviljas återbäringen inte heller för anskaffningar som gjorts för uthyrning av fastighet. Återbäringen gäller skatt på anskaffning av både varor och tjänster.

I det nuvarande systemet återbärs endast den mervärdesskatt som har lagts på priset på skattepliktiga nyttigheter till kommunerna. I praktiken finns inget förfarande som bidrar till förvärvsneutralitet vid anskaffningen av skattefria tjänster.

Vid återbäringen av mervärdesskatt iakttas de allmänna bestämmelserna i mervärdesskattelagen. Återbäringsförfarandet är det samma som avdragsförfarandet. I praktiken söker kommunerna återbäring genom en ansökan om förskottsåterbäring. Återbäringen kan sålunda betalas till kommunerna varje kalendermånad redan under räkenskapsperioden.

Den mervärdesskatt som ingår i anskaffningar som gjorts för skattefri verksamhet är avsedd att vara slutlig kostnad för kommunerna. För att införandet av ett återbäringsystem inte skall ändra grunderna för kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna, skall kommunerna gemensamt betala tillbaka sina återbäringar till staten. Om återkrav bestäms i lagen om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna (79/1994). För den enskilda kommunen innebär tryggheten av förvärvsneutralitet att återkravet inte är bundet till beloppen av de återbäringar som skall betalas till den aktuella kommunen. Det belopp som skall återkrävas fastställs som en sådan andel av de återburna mervärdesskatternas sammanlagda belopp som fastställs på basis av kommunens invånarantal.

Samkommunerna har inte tagits med i återkravssystemet för att administrationen skall hållas enkel. Återbäringar återkrävs inte heller från landskapet Åland. Skatter som återburits till samkommunerna och landskapet

Åland återkrävs från kommunerna.

Det belopp som skall återkrävas bygger på det sammanlagda beloppet mervärdesskatter som återburits för föregående kalenderår. Invånarantalet under den första dagen av året då återbäringarna skall betalas används som bestämningsgrund. Varje månad återkrävs 1/12 av återbäringarnas sammanlagda belopp. Den månadsrat som skall återkrävas i början av året bestäms på basis av uppskattning. Från april bygger återkravet på det influtna återbäringsbeloppet. Justeringarna av årets första betalningsrater görs i april. Kommunen skall betala sin betalningsandel under den andra månaden efter den månad under vilken den fastställdes. Den första månadsraten för kalenderåret betalas sålunda under mars månad. Betalningsandelen fastställs av Skattestyrelsen, och behöriga skatteverk svarar för återkravet.

Lagstiftningen i Europeiska gemenskapen och vissa medlemsstater

Finland är bundet av rådets sjätte direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter — Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (77/388/EEG), nedan sjätte mervärdesskattedirektivet.

Enligt sjätte mervärdesskattedirektivet är stora delar av den verksamhet som bedrivs av offentliga samfund befriade från skatt. Enligt direktivet har kommunen inte rätt till avdrag för sina anskaffningar för skattefri verksamhet. Direktivet innehåller inte heller någon bestämmelse på basis av vilken mervärdesskatt på anskaffningar som gjorts för sådan verksamhet återbärs till kommunerna. Flera medlemsstater har dock infört ett sådant återbäringsystem. Kommissionen har som sin åsikt uppgett att återbärandet av mervärdesskatt är ett finansiellt arrangemang mellan offentliga samfund om vilket medlemsstaterna kan besluta nationellt.

I Sverige har förvärvsneutraliteten mellan den egna produktionen och köpta tjänster förverkligats med hjälp av ett kommunkontosystem som är separat från mervärdesskattningen. I det får kommunerna och landskapen återbäring för skatten på skattepliktiga anskaffningar för skattefri verksamhet.

Dessutom ersätts den dolda skattekostnad som ingår i vissa skattefria anskaffningar. Rätten till återbäring för dold skatt gäller köp av eller bidrag för skattefri verksamhet inom hälso- och sjukvård, socialvård samt utbildning. Beloppet av återbäring av dold skatt utgör 6 % av priset eller bidraget. Kostnader i samband med lokaler omfattas av specialbestämmelser. Kommunerna och landskapen svarar för finansieringen av kommunkontosystemet. Den andel som återkrävs från varje kommun och landskap bestäms i proportion till invånarantalet.

Även i Danmark får kommunerna och landskapen återbäring för anskaffningar som gjorts för skattefri verksamhet via ett särskilt utjämningsystem. Återbäringen beviljas utom för skattepliktiga anskaffningar också för vissa skattefria anskaffningar och bidrag som ges för motsvarande verksamhet. Vad beträffar skattefria anskaffningar gäller återbäringen hälso- och sjukvård, socialvård, utbildning samt kultur- och idrottsverksamhet. Det ersättningsförfarande som tillämpas på skattefria anskaffningar är betydligt mer differentierat än i Sverige. På driftsutgifter och investeringar tillämpas olika stora procentandelar och dessutom tillämpas åtta olika procentandelar på driftsutgifterna för olika funktioner. Även i Danmark svarar den kommunala sektorn för finansieringen av återbäringssystemet. Grunden för fastställandet av finansieringsandelen är i regel en andel av den sammanräknade skattebasen.

Dessutom tillämpar vissa andra EU-medlemsstater, Storbritannien, Frankrike och Portugal ett återbäringssystem för offentliga samfunds anskaffningar i olika omfattning. I Nederländerna har man för avsikt att införa ett motsvarande system.

2.2. Utdelningen av samfundsskatt

Skattetagargruppernas utdelning

Samfundens inkomstskatter som tidigare betalats separat till staten, kommunerna och församlingarna ändrades 1993 till en enhetlig inkomstskatt för samfund. Enligt inkomstskattelagen (1535/1992) är staten, kommunerna och församlingarna mottagare av samfundsskatt.

Kommunernas andel av samfundsskattens avkastning var 44,8 % under 1993–1997. Vid ingången av 1998 ändrades andelarna mellan staten, kommungruppen och församlingsgruppen så att de motsvarar en situation där skattesatsen är 25 % så att höjningen av skattesatsen med tre procentenheter (28 %) helt dirigerades till staten. Under 1998 och 1999 var kommunernas utdelning av samfundsskatt 40 %.

Vid ingången av 2000 sänktes kommunernas utdelning för att indexförhöjningarna av statsandelarna skulle betalas till fullt belopp, för att höjningen av kommunernas finansieringsunderstöd enligt prövning skulle finansieras och för att höjningen med en procentenhet (29 %) av skattesatsen i sin helhet skulle dirigeras till staten. Dessutom sänktes församlingarnas utdelning för att finansiera bostadstillägget för studerande och kommunernas utdelning sänktes genom riksdagens försorg temporärt för 2000 för att finansiera vissa kommunala åtgärder. År 2000 var kommunernas utdelning 36,39 %.

Enligt lagen om skatteredovisning uppgår kommunernas utdelning av samfundsskatten år 2001 till 37,25 %. Enligt 12 § lagen om skatteredovisning ändras dock utdelningen 2001 enligt hur det nya systemet för utdelning av samfundsskatt i de enskilda kommunerna ändrar de skatteinkomstbaserade utjämningsarna av statsandelarna. Därför ändrades kommunernas utdelning genom finansministeriets förordning om den utdelning av samfundsskatten som tillämpas för skattetagargrupperna 2001 (18/2001) så att en utdelning på 35,29 % tillämpas 2001.

Utdelningen i de enskilda kommunerna och församlingarna

Sedan 1993 har det inte längre varit nödvändigt att fördela varje samfunds inkomster mellan olika kommuner för att verkställa beskattningen. Kommunernas gemensamma utdelning delades mellan de enskilda kommunerna på grunder som byggde på förhållandena mellan de skatteinkomster som beräknats på basis av skatteuppgifterna för 1991 och 1992 och som kommunerna gick miste om vid reformen av beskattningen av kapitalinkomster och företagsinkomster 1993.

Kommunernas och församlingarnas utdelning fastställdes genom finansministeriets beslut. Finansministeriet hade dock ingen rätt att pröva fastställandet av utdelningen utan bestämmelser om utdelningsgrunderna meddelades i lagen om skatteuppbörd (611/1978).

Att förhållandena mellan kommunerna organiserades på det sätt som skedde vid reformen 1993 berodde på att man då reformen trädde i kraft ville minimera omedelbara förändringar i skatteinkomsterna i olika kommuner. Ursprungligen var det klart att lösningen endast kan vara tillfällig. Samfundsskattens avkastning kan inte permanent fördelas på basis av näringsstrukturen och skatteinkomsterna under 1991—1992, eftersom företagsverksamheten i kommunerna ändras hela tiden.

Utdelningen i de enskilda kommunerna var dock den samma under skatteåren 1994—1998. Den kunde inte uppdateras, eftersom de beskattningsuppgifter som används som beräkningsgrund inte har varit tillgängliga sedan skattesystemet ändrades vid ingången av 1993. På grund av den fasta utdelningen avspeglade sig inte utvecklingen inom näringslivet i en enskild kommun i den samfundsskatteavkastning som kommunen fick. Därför infördes vid ingången av 1999 nya beräkningsgrunder för utdelningen av samfundsskatt i kommuner och församlingar.

För närvarande ingår bestämmelser om utdelningen av samfundsskatt i de enskilda kommunerna och församlingarna i lagen om skatteredovisning (532/1998). Enligt 13 § lagen om skatteredovisning fastställs kommunernas och församlingarnas utdelning skatteårsvis som en relativ andel av summan av varje kommuns företagsverksamhetspost och skogspost i förhållande till summan av motsvarande tal för alla kommuner. Företagsverksamhetsposten fastställs så att för varje samfund uppdelas den för skatteåret påförda samfundsskatten, med avdrag för de gottgörelser för bolagsskatt (1232/1988) enligt lagen om gottgörelse för bolagsskatt som tillgodoräknats dividendtagaren, i kalkyleringsposter för kommunernas företagsverksamhet. Om ett samfund har driftställe endast i en kommun, läggs samfundets skatt till denna kommuns kalkyleringspost. Om samfundet

har driftställen i flera kommuner, läggs samfundets skatt till dessa kommuners kalkyleringsposter i förhållande till antalet anställda vid samfundets driftställen per kommun. Skatterna för samfund som står i koncernförhållande enligt lagen om koncernbidrag vid beskattningen (825/1986) sammanräknas dock och läggs till de berörda kommunernas kalkyleringsposter i förhållande till antalet anställda vid de till koncernen hörande samfundens driftställen per kommun. Kommunernas andel delas upp i de enskilda kommunernas företagsverksamhetsposter i förhållande till de på detta sätt uträknade kalkyleringsposterna för respektive kommun.

Kommunernas och församlingarnas skogsposter beräknas utgående från rotprisinkomster. I denna grund inräknas även de på basis av den kalkylerade nettoinkomsten av skogsbruket uppskattade uteblivna rotprisinkomsterna för skogsmark inom lagstadgade naturskyddsområden.

Det nya utdelningssystemet infördes genom specialarrangemang. Den utdelning som tillämpas vid redovisningarna för samfundsskatt för skatteåren 1999 och 2000 fastställs så att utdelningen enligt det nya systemet har en vikt på 50 % och enligt det gamla systemet likaså 50 %. Dessutom har man gjort särskilt stora förändringar i skatteinkomsterna 1999—2001 rimligare genom att skatteinkomstförändringarna per kommun till följd av reformen får uppgå till högst 1 500 mk per invånare under 1999 och 2000 jämfört med samfundsskatter som beräknats enligt den gamla utdelningen och 2001 får förlusten vara högst 4 000 mk.

Enligt 14 § lagen om skatteredovisning fastställer finansministeriet för varje skatteår de preliminära och slutliga grunderna för beräkning av kommunens utdelning av samfundsskatterna till kommunerna. Utdelningen rättas till den slutliga utdelningen för skatteåret enligt 13 § då den regelmässiga beskattningen för skatteåret har färdigställts.

Eftersom uppgifterna ur den senast verkställda beskattningen används som beräkningsgrund för utdelningen, rättas utdelningen för varje skatteår två gånger. T.ex. den preliminära utdelningen för skatteåret 2001 beräknas första gången utgående från beskattningsuppgifterna för skatteåret 1999.

Den rättas sedan beskattningen för skatteåret 2000 har färdigställts vid årsskiftet 2001—2002. Utdelningen rättas till den slutliga utdelningen för skatteåret 2001 sedan beskattningen för det aktuella skatteåret har färdigställts i slutet av 2002.

3. Nuläge

3.1. Återbäringar och återkrav av kommunernas mervärdesskatt

Incidensen av återbäringar och återkrav

Det största problemet med det nuvarande återbärings- och återkravssystemet hänför sig till incidensen av återbäringar och återkrav i de enskilda kommunerna. De återbäringar som den enskilda kommunen får och de belopp som återkrävs från kommunen avviker ofta i hög grad från varandra bl.a. på grund av samkommuner, investeringar och köp.

Den kommunala sektorn har ansett att dessa skillnader snedvrider de ekonomiska förhållandena mellan kommunerna och att det nuvarande systemet bl.a. leder till att kommuner med små investeringar bekostar projekt i kommuner med stora investeringar och en hög utgiftsnivå. Då kommunerna ansöker om statsunderstöd enligt prövning har de i regel åberopat merkostnader som uppstått på grund av skillnaden mellan återbäringarna och återkravet. År 2000 var 98 av de 148 kommuner som fått understöd sådana där återbäringarna av mervärdesskatt utgjorde mindre än 70 % av återkravet under 1995—1999.

Då kommunerna grupperats enligt invånarantal verkar kommuner med mindre än 2 000 invånare enligt utredningar förlora mest i det nuvarande systemet och kommuner med mer än 100 000 invånare ha den största nyttan. Kommunens invånarantal påverkar dock inte systematiskt genom hela kommunfältet beloppet av återbäringar räknat per invånare. Mer än kommunens storlek i sig eller dess geografiska läge påverkas återbäringarnas belopp av hur bastjänsterna i kommunen är ordnade. Ju mer kommunen t.ex. sköter tjänster via samkommuner desto mindre köper den privata tjänster och varor som egna insatsvaror. Kommuner som i stor utsträck-

ning använder sig av samkommunernas tjänster får sålunda mindre återbäringar än sådana kommuner som producerar motsvarande skattefria tjänster själva. Samkommuner väljs ofta av kommuner med ett mindre antal invånare. Ordnandet av serviceproduktionen i kommunen påverkas även av hur lättillgängliga samkommunernas eller andra kommuners tjänster är. T.ex. kommunens storlek och lång väg till region- eller landshovscentrumet ökar behovet av självproducerade tjänster. Stora kommunvisa variationer i återbäringar och återkrav påverkas i synnerhet även av investeringar.

I det nuvarande systemet får samkommuner återbäringar medan återkrav endast inriktas på kommunerna. Detta är ett problem, om återbäringarna inte ens indirekt kommer användar- eller medlemskommunerna till godo. Vad gäller andra än utbildningssamkommunernas tjänster kan inte kommunvisa skillnader i återbäringarnas och återkravets belopp som beror på att samkommuner anlitas anses utgöra något egentligt incidensproblem, eftersom de återbäringar som dessa samkommuner får indirekt gynnar även de kommuner som anlitar dem i form av lägre priser på tjänsterna. Det är snarare fråga om ett transparensproblem. Mellan utbildningssamkommuner och kommuner förekommer däremot inte någon regelmässig penningrörelse till följd av den s.k. huvudmansmodell som tillämpas i statsandelssystemet. Utbildningssamkommunernas mervärdesskatteåterbäring kommer sålunda samkommunerna till del utan särskilda arrangemang.

Neutralitet i samband med skattefria anskaffningar

Kommunerna kan se till att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter genom att skaffa skattefria tjänster från en privat serviceproducent. Det kan vara fråga om köp av enskilda tjänster eller t.ex. hela hälso- och sjukvården med undantag av myndighetsuppgifter. Både allmännyttiga samfund och företag kan bli aktuella som privata producenter av skattefria tjänster.

Då en kommun själv producerar skattefria tjänster, återbärs den skatt som ingår i de anskaffningar som gjorts för skattefri verksam-

het till kommunen. Då ett anskaffningsbeslut fattas anses sålunda inte skatt ingå i kostnaderna för en tjänst som kommunen själv producerat. En privat idkare av skattefri verksamhet kan inte i mervärdesbeskattningen dra av skatten på de nyttigheter han använder i verksamheten och därför ingår en dold mervärdesskatt i försäljningspriset på tjänsten. Jämfört med kostnaderna för en tjänst som kommunen själv producerar är priset på en tjänst som en privatföretagare tillhandahåller kommunen sålunda i anskaffningsögonblicket så mycket högre som beloppet av den dolda skatten. Eftersom kommunen inte får denna skatt i återbäring, är det i skattehänseende lönsammare för kommunen att producera tjänsten själv.

Neutralitetsproblemet gäller i princip all skattefri verksamhet i kommunen, t.ex. hälso- och sjukvården, socialvården, utbildningen samt vissa idrotts- och kulturtjänster. Neutralitetsproblemet blir större ju mer skattepliktiga insatser som används i produktionen av den skattefria tjänst som anskaffas.

Kommunerna använder för närvarande tjänster som köps hos privata underleverantörer i synnerhet inom produktionen av bas-tjänster inom hälso- och sjukvården. Inom hälso- och sjukvården har man egentligen inte lagt ut tjänsterna på underleverantörer i någon större utsträckning. I större skala har det förekommit t.ex. i Karis och Uleåborg. Kommunerna köper dock olika tilläggstjänster inom hälso- och sjukvården från privata sektorn. Typiska köpta tjänster inom hälso- och sjukvården är polikliniska undersöknings- och åtgärdstjänster, special- och tandläkartjänster, fysikalisk vård samt tjänster för rehabiliterings- och konditionstest. Inom socialvården köps t.ex. boendetjänster för äldre och handikappade, hemtjänster, barn- och dagvårdstjänster samt catering.

Beloppet av de klienttjänster inom hälso- och sjukvården som kommunerna och samkommunerna köpte från privata sektorn 1999 uppgick till ca 590 milj. mk och beloppet av klienttjänster inom socialvården till ca 2 775 milj. mk. Dessutom köptes specialtjänster inom hälso- och sjukvården samma år, dvs. s.k. mellanproduktstjänster till ett värde av uppskattningsvis ca 350 milj. mk. Totalt utgjorde andelen skattefria anskaffningar av

hälso- och sjukvårdstjänster ca 6 % av social- och hälsovårdsverksamhetens avkastning.

Även om antalet köpta tjänster har ökat i någon mån efter 1995, har deras betydelse i kommunernas serviceproduktion med undantag för ovan nämnda enskilda kommuner tills vidare varit liten. I framtiden kan man dock uppskatta att i synnerhet anordnandet av äldreomsorgen kräver alternativa arrangemang.

Neutralitetsproblemet i samband med skattefria anskaffningar kan åstadkomma en snedvriden konkurrens på områden där det redan nu finns ett privat utbud eller där det finns potential för det. Mervärdesbeskattningen är en negativ faktor för konkurrenssituationen och utläggningen av verksamheten på underleverantörer i kommunerna. Betydelsen av att kommunernas egen serviceproduktion och köpta tjänster behandlas olika i mervärdesbeskattningen ökar om antalet tjänster som läggs ut på underleverantörer ökar.

Utöver det ovan nämnda neutralitetsproblemet i samband med anskaffningar hänger även andra sorts neutralitetsproblem samman med det nuvarande systemet. T.ex. i yrkes- och högskoleverksamheten är systemets svaga punkt att olika huvudmansformer behandlas olika. Utbildningsverksamhet som bedrivs i form av en kommun eller samkommun ger rätt till återbäring och därför syns den mervärdesskatt som ingår i anskaffningarna inte som en omedelbar kostnad för verksamheten. Privaträttsliga sammanslutningar står utanför systemet och därför syns den mervärdesskatt som ingår i anskaffningarna som en direkt kostnad för dem. Till följd av detta verkar utbildningsverksamhet som bedrivs av kommuner och, på grund av de svårigheter som är förknippade med inriktningen av de indirekta kostnaderna för återkrav, speciellt samkommuner förmånligare än privaträttsliga organisationsformer.

3.1. Utdelningen av samfundsskatt

Den största relativa förändringen i kommunernas finansiella struktur har under det senaste decenniet orsakats av den ytterst snabba tillväxten av samfundsskattens avkastning. Kommunernas samfundsskatteinkomst var som lägst under det första året som

det nuvarande samfundsskattesystemet var i kraft 1993. Kassainflödet för 2000 utgjorde ca en femtedel av kommunernas skatteinkomster. I de enskilda kommunerna varierar andelen från ungefär noll till närmare hälften av kommunens alla skatteinkomster.

Samfunden betalade tidigare kommunal-skatt enligt den skatteprocent som kommunen fastställde, och även den kommunala prövningsbeskattningen hade en viktig ställning. Den principiella karaktären hos den samfundsskatt som kommunerna fick ändrades dock helt 1993 då en del av den riksfattande enhetliga samfundsskattens avkastning började delas ut till kommunerna.

Samfundsskattens betydelse som inkomstkälla för lokalförvaltningen är i en internationell jämförelse exceptionellt stor i Finland. I egenskap av inkomstkälla för kommunerna är samfundsskatten förknippad med två centrala problem, instabilitet och ojämn fördelning mellan kommunerna.

Samfundsskattens instabilitet har strukturellt tilltagit i 1993 års skattereform, där ett system som bygger på en bred skattebas och en relativt låg samfundsskattesats antogs. I systemet följer företagets skattebetalning ganska långt företagets resultatutveckling, eftersom företagen inte på samma sätt som tidigare har omfattande möjligheter till resultatutjämnning. Variationer som beror på det här har dock inte tills vidare blivit aktuella på totalnivå därför att systemets giltighetstid har varit en tid av kontinuerlig tillväxt av lönsamheten för företagen och därmed skatteinkomsterna. Nu håller situationen dock på att förändras och enligt de senaste prognoserna för inkomsterna av samfundsskatt håller inkomsterna på att sjunka.

Samfundsskatteinkomstens konjunkturskänslighet innebär givetvis en risk även för staten, men inom kommunalekonomin är det här problemet helt klart mer komplicerat. Kommunernas utgifter uppkommer i huvudsak av sådana välfärdsuppgifter som kräver en stabil finansiell grund. Det är inte motiverat att kommunerna vid behov tryggar finansieringen av bastjänsterna med en stor upplåning som åter betalas tillbaka under överskottsåren. Ett sådant förfarande försvåras även av den skyldighet att balansera ekonomin som ingår i kommunallagstiftningen. På

samma sätt problematiskt vore det att jämna ut variationerna i samfundsskatteinkomsten genom ständiga ändringar av kommunal-skatteprocenten.

Ur en enskild kommuns synvinkel kan variationerna i inkomsterna av samfundsskatt också vara mycket större än ändringarna i skatteinkomst för hela kommungruppen eller staten. Inflödet av samfundsskatt till kommunen kan i väsentlig utsträckning bero på några eller endast ett företag, vilket gör att variationerna kan vara verkligt stora. Den instabila och ojämna samfundsskatten i kommunen orsakas utom av den allmänna konjunkturutvecklingen många gånger också mycket mer av omständigheter som hänförs till enskilda företag. Därför har många kommuner redan upplevt problem som uppstått på grund av att avkastningen av samfundsskatten snabbt har sjunkit, även om samfundsskattens totalavkastning hittills har ökat kontinuerligt på riksplan. Enligt uppskattningar kommer inkomsterna av samfundsskatten att minska, vilket ytterligare tillspetsar dessa problem.

Problemet med instabilitet ökas av att den samfundsskatt som tillfaller kommunerna inte är beroende endast av den verksamhet som samfunden bedriver i den aktuella kommunen utan av hela företagets resultat. Kommunens beskattningsutfall kan även i hög grad påverkas av enskilda företagsaffärer och företagsarrangemang, eftersom skatterna i den koncern till vilken ett bolag som verkar i kommunen hör är avgörande ur kommunens synvinkel.

Ändringarna i utdelningen av samfundsskatt till kommunerna har under de senaste åren varit mycket stora, eftersom de har påverkats av omständigheter kring både företagsverksamhetens utveckling och ändringar i utdelningssystemet. I synnerhet rättelserna av utdelningen har gett upphov till överraskande situationer för kommunerna, eftersom det i det nuvarande systemet är ytterst svårt att förutsäga ändringar i utdelningen.

Reformen av systemet med utdelning av samfundsskatt i de enskilda kommunerna vid ingången av 1999 har för vissa kommuner inneburit en märkbar minskning av samfundsskatten. Dessa förluster har lindrats genom övergångsarrangemang under 1999—

2001. De årliga förändringarna under övergångsperioden i vissa kommuner har trots övergångsarrangemangen varit mycket större än i de flesta motsvarande reformer under de senaste åren och därför har dessa kommuner haft svårigheter med att snabbt anpassa sin ekonomi till de snabbt minskande inkomsterna. Verkningarna av utdelningsreformen för dessa kommuner tillspetsas i synnerhet 2002 och 2003, eftersom den skatteinkomstbaserade utjämningen av statsandelarna beaktar samfundsskattesänkningen 1999—2002 som en nedskärning av utjämningsavdraget till fullt belopp första gången först 2004.

4. Propositionens mål och de viktiga förslagen

4.1. Återbäringar och återkrav av kommunernas mervärdesskatt

Incidensen av återbäringar och återkrav

I syfte att göra den kommunala ekonomin stabilare och eliminera verkningar som snedvrider kommunalekonomin på grund av incidensen av återbäringar och återkrav av mervärdesskatt i de enskilda kommunerna föreslås att det separata återkravssystemet slopas. En effektiv administration och möjligheten att förstå syftet med förfarandet för mervärdesskatteåterbäringar gynnas även av att penningrörelsen fram och tillbaka mellan staten och kommunerna faller bort.

En oföränderlig kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna förutsätter att slopandet av återkrav beaktas i andra penningflöden mellan kommunerna och staten.

Som en följd av att återkravssystemet slopas betraktas inte mervärdesskatten längre som en utgift som berättigar till statsandel i statsandelssystemet och därför dras mervärdesskattens andel av från kostnadsunderlagen för statsandelen. Efter reformen betalas kommuner och samkommuner även enhetsprisfinansiering inom undervisningsverksamheten på basis av mervärdesskattefria kostnader. I den enhetsprisfinansiering som betalas till privata läroanstalter som inte hör till tillämpningsområdet för systemet med mervärdesskatteåterbäring inkluderas alltså mervärdesskattens andel som ingår i kostna-

derna. Till följd av arrangemanget försvinner bl.a. det nuvarande neutralitetsproblemet mellan olika huvudmansformer i utbildningsverksamheten. De ändringar som görs i statsandelssystemen ingår i olika propositioner som avläts i samband med denna proposition.

Det är i princip möjligt att dra av den summa som återstår sedan kostnadsunderlagen för kommuner och samkommuner sänkts från kommunernas samfundsskatt eller statsandelar eller båda. Verkningarna på olika kommuners kostnader beror på om åtgärden genomförs med tonvikt på samfundsskatter eller statsandelar. Skillnaden jämfört med det nuvarande återkravssystemet är systematiskt större ju större del av avdraget som görs av samfundsskatten. Den naturliga förklaringen är att det avdrag som görs från statsandelarna på basis av invånarantalet inte till dessa delar skiljer sig från det nuvarande återkravssystemet. I syfte att göra kommunernas ekonomi stabilare föreslås att den summa som återstår sedan kostnadsunderlagen i statsandelssystemet sänkts dras av från kommunernas samfundsskatt. Detta minskar kommunernas beroende av de konjunktur känsliga samfundsskatteinkomsterna och bidrar till att göra finansieringen av basservicen mer stabil och förutsägbar.

Neutralitetsproblemet i samband med skattefria anskaffningar

I syfte att lindra neutralitetsproblemet i beskattningen i samband med kommunernas skattefria anskaffningar föreslås att kommunerna beviljas en kalkylerad återbäring för den dolda skatt som ingår i skattefria köp från privata sektorn. En förbättrad neutralitet skapar förutsättningar för kommunerna att fatta beslut mellan olika produktionsformer enligt vad som totalekonomiskt är bäst utan några verkningar på mervärdesbeskattningen. Förslaget förbättrar sålunda verksamhetsbetingelserna för den offentliga ekonomin.

För att administrationen skall hållas enkel begränsas tillämpningsområdet för återbäringar till sådana former av tjänster som kommunerna för närvarande skaffar från privata sektorn eller som i framtiden kan antas öka i antal. Återbäringen gäller sålunda endast anskaffningar i samband med skattefria

hälso- och sjukvård och socialvård.

Återbäring av kalkylerad skatt beviljas kommuner för skattefritt köp av hälso- och sjukvårdstjänster enligt 34 och 36 § mervärdesskattelagen samt tjänster och varor i samband med dem samt för skattefritt köp av sådana tjänster och varor i samband med socialvården som avses i 37 §. Av neutralitets-skäl fås återbäring även för understöd eller bidrag till en person som idkar sådan verksamhet.

För att administrationen skall hållas enkel beviljas återbäringen till samma belopp för köp av all hälso- och sjukvårdsverksamhet och socialvårdsverksamhet. Återbäringens storlek är 5 % av priset eller bidraget. Detta motsvarar den dolda mervärdesskatt som i genomsnitt ingår i ovan nämnda tjänster som köpts från den privata sektorn.

Utom kommuner skall ha samkommuner och landskapet Åland rätt till återbäring.

På återbäring av kalkylerad skatt tillämpas samma mervärdesskatteförfarande som på den återbäring som för närvarande fås för kommunernas skattepliktiga anskaffningar. Återbäringsförfarandet skall motsvara sålunda normalt avdragsförfarande i mervärdesbeskattningen.

Alternativa lösningsmodeller

Regeringen har också utrett olika alternativ för att förbättra incidensen av återbäringar och återkrav i de enskilda kommunerna och i synnerhet för att lösa de problem som är förknippade med samkommuner. Av dessa modeller visade sig modellen att ålägga samkommunerna att delta i återkrävandet av återbäringar till staten i enlighet med en s.k. utgiftsbaserad modell vara lättast att genomföra. I den utgiftsbaserade modellen ersätts det nuvarande invånarantalsbaserade återkravet genom att utgifter utanför kommunen eller samkommunen används som bestämningsgrund för återkravet. I den utgiftsbaserade modellen förbättras incidensen av återbäringar och återkrav men skillnader mellan kommunerna förekommer även i denna modell. Dessutom kan den utgiftsbaserade modellen förorsaka ett nytt problem med incidensen av återbäringar och återkrav mellan samkommunerna. Därför har inte modellen

ansetts vara tillräcklig.

Regeringen har dessutom som alternativ till det nuvarande återbäringssystemet utrett hur förvärvsneutralitet kan förverkligas mellan tjänster som kommunen själv producerar och sådana som de köper. Sådana förfaranden är att beskatta kommunens egen serviceproduktion som s.k. beskattning av eget bruk samt att ersätta återbäringsförfarandet med en ändring i lagstiftningen om kommunernas anskaffningar. Att förverkliga förvärvsneutralitet i form av beskattning av eget bruk skulle klart öka kommunernas skattekostnader. Modellen skulle även administrativt vara besvärligare än det nuvarande systemet. En ändring av lagstiftningen om förvärv så att anbudsjämförelserna görs på basis av priser som inte innehåller mervärdesskatt tryggar inte förvärvsneutraliteten tillräckligt väl. På grund av problemen med ovan nämnda modeller är sådan mervärdesskatteåterbäring som beviljas för kommunernas och samkommunernas anskaffningar i nuläget det mest fungerande alternativet när det gäller att åstadkomma neutralitet mellan den kommunala sektorns självproducerade och köpta tjänster.

4.2. Utdelningen av samfundsskatt

Det föreslås att återkrävandet av kommunernas mervärdesskatteåterbäringar i huvudsak genomförs genom en sänkning av kommunernas utdelning av samfundsskatten. Med anledning av detta sänks kommunernas utdelning av samfundsskatten med 12,03 procentenheter, dvs. från 37,25 % till 25,22 %. Statens utdelning höjs på motsvarande sätt. Denna ändring tillämpas på redovisningarna för samfundsskatten under skatteåret 2002. Dessutom sänks utdelningen av samfundsskatt i kommunerna permanent med 1,13 % procentenheter och statens andel höjs på motsvarande sätt på grund av de förändrade finansiella förhållandena mellan kommunerna och staten. Den förändrade finansiella förbindelsen mellan staten och kommunerna har bl.a. påverkats av de sänkta kalkylerna för samfundsskattens avkastning under sommaren 2001 samt dimensioneringarna av sänkningen av den kommunala arbetsgivarens folkpensionsavgift och höjningen av

förvärvsinkomstavrdraget.

I regeringens ställningstagande till det inkomstpolitiska avtalet för åren 2001—2002, som ingicks den 17 november 2000, ingår bl.a. åtgärder som gäller församlingarnas ekonomi. Højningen av förvärvsinkomstavrdraget i kommunalbeskattningen minskar församlingarnas inkomster med ca 9 milj. euro 2002. Därför föreslås bl.a. att utdelningen av samfundsskatt mellan staten och församlingarna ändras vid ingången av 2002 så att församlingarnas andel höjs med 0,07 procentenheter från 1,63 % till 1,70 % och att statens andel sänks på motsvarande sätt.

Efter ovan nämnda ändringar är statens andel 74,21 %, kommunernas andel 24,09 % och församlingarnas andel 1,70 % av samfundsskattens avkastning. Det föreslås att 124 § inkomstskattelagen ändras så att den motsvarar den nya utdelningen av samfundsskatten. Då föreslås 7,4791 % som inkomstskatteprocent för samfund som är skattskyldiga till kommuner och församlingar och 6,9861 % som inkomstskatteprocent för samfund som är skattskyldiga endast till kommuner. Även i 12 § 6 mom. lagen om skatteredovisning föreslås ändringar som motsvarar ändringarna i utdelningen. Då delas skatter för samfund som är skattskyldiga endast till kommuner och församlingar så att kommunernas andel är 93,4083 % och församlingarnas andel 6,5917 %.

Den utdelning av samfundsskatten som skall tillämpas från skatteåret 2003 föreslås inte bli reglerad ännu i detta skede utan bestämmelser om den meddelas separat senare. Avsikten är dock att i den utdelning som tillämpas från skatteåret 2003 permanent ta in verkningen av att systemet med återkrav av kommunernas mervärdesskatteåterbärningar slopas. Avsikten är dessutom att 2003 slopa förfarandet enligt 12 § lagen om skatteredovisning och reglera den ändring av utdelningen som föranleds av reformen av utdelningen av samfundsskatten i de enskilda kommunerna och beror på ändringen av de skatteinkomstbaserade utjämningarna av statsandelarna till en permanent utdelning i lagen.

Dessutom föreslås att lagen om skatteredovisning ändras så att utdelningen i de enskilda kommunerna och församlingarna fastställs

på en gång som slutliga, varvid användningen av preliminär utdelning slopas. På detta sätt undviks senare rättelser av samfundsskatteinkomster som redan en gång redovisats för kommunerna, vilket redan i sig konsoliderar kommunalekonomin och ökar inkomsternas förutsägbarhet. Som beräkningsgrund för utdelningen används uppgifterna i de två senast verkställda beskattningarna. T.ex. den utdelning som skall tillämpas under skatteåret 2002 bestäms som ett medelvärde av den utdelning som beräknats på basis av uppgifterna för skatteåren 1999 och 2000. Detta förfarande iaktas från de redovisningar för samfundsskatten som görs för skatteåret 2002. På tidigare skatteår tillämpas gällande lag, varvid utdelningen för skatteåren 2000 och 2001 rättas så att den motsvarar utdelningen enligt den slutliga beskattningen. I 14 § 2 och 3 mom. lagen om skatteredovisning bestäms om preliminära grunder för beräkningen av utdelningen samt om rättelser av den preliminära utdelningen. Eftersom fastställandet av preliminär utdelning slopas, föreslås att dessa bestämmelser upphävs. Med anledning av ändringen bör även 2 § 1 mom. förordningen om skatteredovisning upphävas. Det innehåller bestämmelser om preliminära och slutliga grunder för utdelningsförhållandena i enlighet med det nuvarande förfarandet.

I syfte att lindra särskilt stora förluster av samfundsskatteinkomster som åsamkats vissa kommuner på grund av den ändring av systemet för utdelning av samfundsskatten i de enskilda kommunerna och församlingarna som trädde i kraft vid ingången av 1999 och i syfte att underlätta en anpassning av kommunalekonomin till dem föreslås att övergångsbestämmelsen i 30 § lagen om skatteredovisning förlängs med en ny 30 a § som fogas till lagen. Dessutom rättas den utdelning som bestäms enligt 13 § och skall tillämpas under skatteåren 2002 och 2003 så att beloppet av den samfundsskatt som enligt utdelningen tillfaller de enskilda kommunerna är högst 840 euro (4 994 mk) mindre per invånare än det belopp som beräknats på basis av utdelningen enligt det gamla systemet. Eftersom beskattningen för skatteåret 2002 blir färdig i slutet av oktober 2003, måste ett kalkylerat belopp för samfundsskatten under

skatteåret 2002 användas för att den aktuella rättelsen skall kunna bestämmas då utdelningen under skatteår 2002 fastställs. Enligt 14 § 1 mom. lagen om skatteredovisning fastställer finansministeriet grunderna för beräkning av utdelningen, varvid även skatteinkomstkalkylen fastställs samtidigt. Utdelningen rättas sedan den slutliga beskattningen blivit färdig så att den till dessa delar motsvarar en samfundsskatteinkomst i enlighet med den. För utdelningen under skatteåret 2003 går man till väga på motsvarande vis.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

Slopandet av återkravssystemet undanröjer incidensproblemet med återbärningar och återkrav. Att genomföra reformen genom att sänka utdelningen av samfundsskatt till kommunerna minskar kommunernas beroende av konjunktur känsliga inkomster och främjar sålunda kommunalekonomins stabilitet.

Slopandet av återkravssystemet minskar statens årliga inkomster med ca 925 000 000 euro (5 500 milj. mk) räknat enligt 2002 års nivå. I statsandelssystemet slopas mervärdesskatt från kostnadsunderlagen för kommuner och samkommuner så att statsandelarna minskar med 153 milj. euro (907 milj. mk). Eftersom avsikten är att reformen skall genomföras kostnadsneutralt vad gäller statens och kommunernas finansiering, kommer 772 milj. euro (4 593 milj. mk) att dras av från utdelningen av samfundsskatt till kommunerna. Dessutom bör 34 milj. euro (200 milj. mk) i återbärning av kalkylerad skatt dras av från kommunernas samfundsskatt, varvid sammanlagt 806 milj. euro (4 793 milj. mk) skall dras av från kommunernas samfundsskatt enligt uppskattningar i nuläget. Avsikten är att det belopp, räknat enligt denna princip, skall tas som beräkningsgrund då den utdelning som skall tillämpas från skatteåret 2003 regleras.

År 2002 då reformen träder i kraft genomförs slopandet av återkravssystemet dock genom specialarrangemang. År 2002 inflyter i statens kassa sammanlagt 147 milj. euro (873 milj. mk) i återkravsposter för mervärdess-

skatteåterbärningar från kommunerna, eftersom de poster som betalas för november och december 2001 betalas i januari och februari 2002. Med detta belopp sänks det belopp som dras av från kommunernas samfundsskatt 2002, varvid 659 milj. euro (3 920 milj. mk) används som grund för bestämmandet av utdelningen. Eftersom utdelningen av samfundsskatt är beroende av skatteår, är det naturligtast att definiera ändringen av utdelningsprocenten i proportion till den slutliga dvs. debiterade skatten under skatteåret. Då budgetförslaget för 2002 gjordes upp var debiteringskalkylen för samfundsskatten under skatteåret 2002 5 382 milj. euro (32 mrd. mk). I proportion till detta blir utdelningsändringen 12,25 procentenheten. Vid en tidigare behandling av reformen i det finanspolitiska ministerutskottet var det aktuellt att anpassa det belopp som dras av från kommunernas samfundsskatt till kassainflödet, varvid det redan under det första året som reformen är i kraft skulle flyta in samma belopp i statens kassa som staten går miste om då systemet med återkrav av mervärdesskatteåterbärningar slopas. Då var kalkylerna för debiteringen av och kassainflödet för samfundsskatten större än då 2002 års budget gjordes upp. Den ändring i utdelningen som definierats på dessa grunder var 12,03 procentenheten. Då budgeten för 2002 gjordes upp beslöts att denna procentändring som tidigare varit aktuell behålls som grund för beredningen. En sänkning av utdelningen av samfundsskatt till kommunerna med 12,03 procentenheter och en motsvarande höjning av statens andel bedöms under 2002 överföra 534 milj. euro (3 174 milj. mk) i samfundsskatteinkomster från kommunerna till staten, vilket är 125 milj. euro (746 milj. mk) mindre än de återkravsposter för mervärdesskatteåterbärningarna som staten går miste om.

En höjning av församlingarnas utdelning med 0,07 procentenheter och en motsvarande sänkning av statens andel ökar på skatteårsnivå församlingarnas samfundsskatteinkomster med knappt 4 milj. euro (22 milj. mk) och minskar på motsvarande sätt statens inkomster av samfundsskatten.

En sänkning av kommunernas utdelning med 1,13 procentenheter och motsvarande höjning av statens utdelning ökar statens kas-

sainflöde av samfundsskatten med 50 milj. euro (297 milj. mk) 2002.

Att utdelningen av samfundsskatten i de enskilda kommunerna och församlingarna på en gång fastställs som slutlig i form av ett medelvärde av den utdelning som beräknats på basis av uppgifterna i de två senast verkställda beskattningarna ökar förutsägbarheten i kommunernas ekonomi. Även om andelarna i relation till den reella världen är några år efter, avspeglar sig ändringarna i kommunernas ekonomi dock relativt snabbt i kommunernas utdelning. Dessutom när två års uppgifter tas som utdelningsgrund jämnar detta ut stora variationer i de enskilda kommunernas skatteinkomster. Det är också väsentligt att rättelserna av tidigare redovisade skatteinkomster faller bort.

Förlängningen av övergångsbestämmelsen i det nya systemet med utdelning av samfundsskatten till de enskilda kommunerna som trädde i kraft vid ingången av 1999 underlättar betydligt situationen för de några kommuner för vilka utdelningen enligt det nya systemet är betydligt mindre än enligt det gamla systemet. Begränsningen av dessa kommuners förluster av samfundsskatteinkomster minskar behovet av att stöda de aktuella kommunerna med finansiella bidrag som är beroende av prövning.

Sänkningen av utdelningen av samfundsskatten till kommunerna avspeglas delvis i de skattskyldiga samfundens inkomstskatteprocenter så att deras inkomstskatteprocent sjunker 3,8 procentenheter. Detta bedöms minska samfundsskatteinkomsterna från dessa samfund med ca 4 milj. euro (24 milj. mk).

Den kommunalskatteprocent för samfund som skulle tillämpas i landskapet Åland och som motsvarar de föreslagna ändringarna i utdelningen av samfundsskatt är 6,9861, enligt en skattesats på 29 procent. Kommunerna på Åland bedöms få ca 8 milj. euro (47,6 milj. mark) i samfundsskatteinkomst 2002 enligt denna inkomstskatteprocent, vilket gör att inkomsterna sjunker ca 4 milj. euro (23,8 milj. mark) på grund av ändringen i skatteprocent.

Propositionens ekonomiska verkningar hänför sig till de övriga lagändringar som avses träda i kraft vid ingången av 2002 och

vars syfte är att förbättra kommunalekonomins stabilitet. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna granskas förslagets verkningar i de enskilda kommunerna.

5.2. Administrativa verkningar

Slopandet av det beskattningsförfarande och den penningrörelse som återkravsförfarandet kräver minskar i någon mån skatteförvaltningens och kommunernas administrativa kostnader.

Införandet av förfarandet med återbäring av kalkylerad skatt komplicerar i någon mån kommunernas nuvarande återbäringssystem. Eftersom den nya återbäringen dock genomförs inom ramen för det nuvarande återbäringssystemet, är verkningen av förändringen liten för skatteförvaltningens del. Undersökning och ansökning om samt bokföringsbehandling av kriterierna för återbäring ökar i någon mån arbetsmängden i den kommunala sektorn. Enligt uppskattningar kommer förslaget dock inte att ha några verkningar i fråga om organisation och inga betydande verkningar i fråga om personal.

De övriga förslagen har inga betydande administrativa verkningar i praktiken.

6. Beredningen av proposition

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet i samarbete med inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet samt Finlands Kommunförbund rf. Propositionen bygger på utredningar av mervärdesskattearbetsgruppen för kommunernas anskaffningar (finansministeriets arbetsgruppspromemorior 3/2001) samt på de beslut som finanspolitiska ministerutskottet fattade den 15 maj 2001 om åtgärder för att göra kommunalekonomin stabilare.

Utlåtanden om ändringarna i systemet med återbäringar och återkrav av kommunernas mervärdesskatt har i arbetsgruppsskedet begärts från Finlands Kommunförbund rf, Ålands landskapsstyrelse, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, handels- och industriministeriet, Konkurrensverket, Skattestyrelsen

och Statistikcentralen samt centrala intresseorganisationer i näringslivet.

Ärendet har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning. I samband med beredningen av propositionen har Ålands landskapsstyrelse hörts.

7. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till följande förslag till lagändringar som främjar en konsolidering av kommunalekonomin och avlåts samtidigt:

- 1) regeringens proposition med förslag till

lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna,

2) regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om fritt bildningsarbete, 8 § lagen om yrkesutbildning och 4 § lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning samt av vissa lagar som har samband med den,

3) regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om upphävande av lagen om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna

Återkravet av återbäringar av mervärdesskatt som ingår i kommunernas anskaffningar slopas och lagen som gäller detta upphävs.

1.2. Mervärdesskattelagen

130 §. I paragrafen bestäms om det återbäringssystem som skall tillämpas på kommunernas skattepliktiga anskaffningar. Enligt 3 mom. återkrävs återbäringen enligt vad som bestäms särskilt om det. Eftersom det föreslås att systemet med återkrav av återbäringar slopas, upphävs nämnda hänvisande bestämmelse.

Enligt 4 mom. skall kommunerna för skatteverket uppge de sammanlagda skatteåterbäringarna för kalenderåret senast före utgången av februari efter kalenderåret. På basis av dessa uppgifter bestäms det belopp som skall återkrävas. Även om uppgifterna inte längre behövs för återkrav, behövs de alltjämt för beräkningen av mervärdesskattebasen för Europeiska gemenskapens egna medel. Därför behålls meddelandeförfarandet även i fortsättningen. Benämningen på länsskatteverket har ändrats till skatteverket, och därför görs en teknisk ändring i bestämmelsen.

130 a §. Till lagen fogas en ny 130 a §,

som reglerar återbäringen av den kalkylerade skatt som ingår i kommunernas skattefria anskaffningar. Enligt 8 § gäller rätten till återbäring även samkommuner och landskapet Åland.

Enligt 1 mom. har kommunen rätt att få återbäring den kalkylerade skatten på de skattefria anskaffade tjänster och varor som avses i 1 och 2 punkten.

Enligt 1 punkten ger anskaffning av sådana skattefria hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen samt skattefria tjänster och varor som har ett nära samband med dem rätt till återbäring. Sådana här skattefria funktioner definieras närmare i 34—36 §. Återbäringen gäller utom sådana egentliga hälso- och sjukvårdstjänster som definieras i 34 § sådana tjänster och varor som den som bedriver vårdverksamhet överlåter i samband med vården och som sedvanligt ingår i vården samt sådana sjuktransporter, undersöknings- och laboratorietjänster, tandproteser och tandtekniska arbeten på dem samt modersmjölk, blod, organ och vävnader av människa som avses i 36 §. Eftersom den som köper varor och tjänster som avses i 36 § 5 punkten kan vara endast någon som privat bedriver vårdverksamhet och inte en kommun, lämnas de skattefria anskaffningar som avses där utanför rätten till återbäring.

Enligt 2 punkten fås återbäring även för sådant köp av tjänster och varor i form av skattefria socialvård som avses i 37 §. Återbäringen gäller tjänster och varor som skattefritt

köpts från alla privata socialserviceproducenter som står under socialmyndigheternas övervakning.

Eftersom återbäringen även gäller vissa skattefria varuinköp, beviljas återbäring av neutralitets-skäl också för gemenskapsintern anskaffning och import av dem.

För att det skall vara lättare att dra gränser för rätten till återbäring gäller den utom sådana ovan nämnda anskaffningar som kommunen använder då den ordnar skattefri hälso- och sjukvård för sina kommuninvånare även anskaffningar som görs för kommunens egen förvaltning. Återbäring fås sålunda t.ex. för köp av företagshälsovårdstjänster till kommunens personal. Att begränsa rätten till återbäring till endast vissa funktioner komplicerar förfarandet. Kommunen kan dessutom i varje fall producera motsvarande tjänster själv utan någon dold skattekostnad.

Enligt 2 mom. får kommunen av neutralitets-skäl återbäring även för sådant verksamhetsunderstöd eller -bidrag som den gett den som bedriver sådan verksamhet som avses i 1 mom. Om återbäring inte beviljas, blir det i skattehänseende förmånligare för kommunen att producera tjänsten själv än att ordna den med hjälp av bidrag. Eftersom återbäring beviljas för en privat köpt tjänst, skulle det också jämfört med att använda en köpt tjänst vara ogynnsammare att ge bidrag. Rätten till återbäring gäller endast bidrag eller understöd till den som bedriver verksamhet enligt 1 mom. Sålunda ger t.ex. inte utkomststöd till en privatperson rätt till återbäring. Det har ingen betydelse om understödet eller bidraget ges till verksamhetsidkaren direkt som prisstöd eller för att förbättra de allmänna betingelserna för verksamheten.

Återbäring beviljas för sådana anskaffningar av tjänster och varor som avses i 1 och 2 mom. både från näringsidkare och sådana juridiska och fysiska personer som inte betraktas som näringsidkare i mervärdesbeskattningen. De är t.ex. sådana verksamhetsidkare som finansierar sin verksamhet med allmänna understöd.

Återbäringens belopp är enligt 3 mom. 5 % av tjänstens eller varans pris, av grunden för skatten på en importerad vara eller av bidragets eller understödets belopp. Återbäring beräknas på ett pris i vilket ingår dold skatt.

Om t.ex. priset på en tjänst är 100 000 mk, är återbäringen 5 000 mk.

Kommunerna prissätter sina skattefria tjänster utan dold skattekostnad på grund av det återbäringssystem som avses i 130 §. Därför fås inte återbäring enligt 4 mom. 1 punkten för anskaffningar från kommunen eller för bidrag eller understöd till kommunen. Detta gäller även anskaffningar från samkommuner eller landskapet Åland och understöd som givits dem.

I 4 mom. 2 punkten konstateras att återbäringen inte gäller anställningsbaserade ersättningar. Bestämmelsen behövs för klarhetens skull, eftersom återbäring täcker anskaffningar av tjänster även från andra än näringsidkare.

Enligt 5 mom. tillämpas motsvarande meddelandeförfarande på återbäring av kalkylerad skatt som på den återbäring som avses i 130 §.

133 §. I paragrafen bestäms om relationen mellan bestämmelserna om den återbäringsrätt som avses i 130—131 a § och lagens övriga materiella och procedurbestämmelser. I paragrafen görs de ändringar som krävs på grund av det nya förfarandet med återbäring av kalkylerad skatt.

Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom., där relationen mellan den återbäring som avses i 130 a §, som föreslås bli fogad till lagen, och lagens övriga bestämmelser regleras. En specialbestämmelse behövs, eftersom de bestämmelser som tillämpas på återbäring av kalkylerad skatt till vissa delar avviker från bestämmelserna om den återbäring som avses i 130 §. Samtidigt ändras 1 och 3 mom. så att hänvisningarna i dem inte gäller sådan återbäring som avses i 130 a §.

Återbäringen av kalkylerad skatt avviker från sådan återbäring som avses i 130 § så att man för att förfarandet skall vara enkelt och klart inte tillämpar vad som bestäms om avdragsgill användning och avdragbar skatt i lagens materiella bestämmelser på den nya återbäringen. Sålunda lämpar sig inte bestämmelserna om beskattning av eget bruk i 21 och 22 § för tjänster och varor för vilka man har fått återbäring av den kalkylerade skatten. Inte heller begränsningarna av avdragsrätten i 114 § tillämpas. De nämnda bestämmelserna lämpar sig inte med beaktande

av karaktären hos de aktuella anskaffningarna som sådana för återbäring av kalkylerad skatt och har inte någon stor betydelse i praktiken.

Enligt det nya 5 mom. tillämpas vad som föreskrivs om avdragbar skatt och skattskyldig i kap 13—22 på kalkylerad skatt som skall återbäras och på den som har rätt till återbäring. På kalkylerad skatt tillämpas sålunda samma procedurbestämmelser som på avdragbar skatt och på sådan återbäring som avses i 130 §. Detta innebär bl.a. att skattskyldiga kommuner varje månad kan uppge den kalkylerade skatten i sina skattedeclarationer och dra av den från de skatter de betalar. På återbäringsansökan tillämpas samma bestämmelser som på den skattskyldiges ansökan om förskottsåterbäring och på beslutet om återbäring samma regler som på beslut om återbäring av avdragbar skatt. Mottagare av återbäring av kalkylerad skatt jämföras i procedurbestämmelserna med skattskyldiga på motsvarande sätt som mottagare av sådan återbäring som avses i 130 §.

209 a §. Paragrafen gäller skyldigheten att ge verifikation och vissa anteckningar i fakturor. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. Samtidigt blir nuvarande 3—7 mom. 4—8 mom.

Enligt det nya 3 mom. utsträcks skyldigheten att ge köparen verifikation även till situationer där försäljaren överlåter skattefria tjänster och varor i anslutning till hälso- och sjukvård och socialvård till kommunen. Enligt gällande 1 mom. gäller skyldigheten att ge verifikation endast skattskyldiga försäljare. Bestämmelsen tillämpas också på försäljningar till samkommuner och landskapet Åland.

Mervärdesskatteförordningen (50/1994) innehåller bestämmelser om de uppgifter som skall antecknas i verifikationen. Enligt 3 § i förordningen skall bl.a. affärshändelser som påverkar beloppet av den skatt som skall dras av grunda sig på verifikation enligt bokföringslagen (1336/1997). Enligt 5 § 2 mom. skall anteckning om skattefriheten göras på försäljningsverifikatet, om skatt inte skall betalas för försäljning till en annan skattskyldig. Bestämmelserna i förordningen tillämpas på basis av den hänvisande bestämmelsen i 133 § 5 mom. även på verifikationer

som berättigar till återbäring av kalkylerad skatt.

1.3. Lagen om skatteredovisning

12 §. I 1 mom. föreskrivs om skattetagargruppernas utdelning av samfundsskatten. I momentet görs de ändringar i skattetagargruppernas utdelning av samfundsskatt som gäller år 2002 och som beror på sloandet av systemet med återkrav av mervärdesskatteåterbäringar, de förändrade finansiella förhållandena mellan kommunerna och staten samt ändringen i utdelningen mellan staten och församlingarna. Bestämmelser skall sålunda tillämpas i stället för den permanenta stadganden. Bestämmelser om den utdelning som skall tillämpas permanent från skatteåret 2003 meddelas separat senare.

I 6 mom. föreskrivs om kommunernas och församlingarnas utdelning, som består av skatterna från de samfund som avses i 21 och 22 § inkomstskattelagen. Eftersom det föreslås att utdelningen av samfundsskatt för skatteåret 2002 skall ändras, ändras procentandelarna i momentet så att de motsvarar den nya utdelningen.

13 §. I 1 mom. föreskrivs om bestämmandet av utdelningen i de enskilda kommunerna och församlingarna. Momentet ändras så att utdelningen av samfundsskatt på en gång fastställs som slutlig. Kommunens utdelning under skatteåret är ett medelvärde av den utdelning som beräknats på basis av uppgifterna i de två senast verkställda beskattningarna. Enligt gällande lagstiftning bestäms den slutliga utdelningen under varje skatteår på basis av uppgifterna för det aktuella skatteåret.

14 §. I 1 mom. föreskrivs om fastställandet av grunderna för beräkningen av kommunernas och församlingarnas utdelning under skatteåret. Momentet ändras så att beräkningsgrunderna för den preliminära utdelningen inte längre fastställs, eftersom utdelningen på en gång fastställs som slutlig.

I 2 och 3 mom. föreskrivs om preliminär utdelning och rättelser av den. Eftersom det föreslås att utdelningen från skatteåret 2002 bestäms på en gång som slutlig, upphävs dessa bestämmelser som obehövliga.

30 a §. Det föreslås att till lagen fogas en

ny paragraf, genom vilken övergångsbestämmelsen för enskilda kommuner enligt 30 § förlängs och ändras. Enligt den nya paragrafen rättas den utdelning som bestäms i enlighet med 13 § och skall tillämpas under skatteåren 2002 och 2003 så att beloppet av den samfundsskatt som enligt utdelningen tillfaller de enskilda kommunerna är högst 840 euro mindre per invånare än motsvarande utdelningsbelopp som fastställts enligt 12 d § lagen om skatteuppbörd. Utdelningen skall rättas så att den motsvarar uppgifterna i den slutliga beskattningen sedan beskattningen färdigställts.

1.4. Inkomstskattelagen

124 §. I 2 och 3 mom. föreskrivs om fastställande av skatt och om skatteprocent samt om skatt som skall betalas till staten på inkomst av samfund eller samfällda förmåner från landskapet Åland under skatteåren 2001–2003. Eftersom utdelningen av samfundsskatt för skatteåret 2002 föreslås bli ändrad, ändras även 2 mom. så att den motsvarar den nya utdelningen. På inkomst av samfund eller samfällda förmåner från landskapet Åland betalas dock 21,5209 % i skatt till staten för skatteåret 2002 i stället för nuvarande 17,7248 %. Specialregleringen för landskapet Åland beror på att förfarandet enligt 12 § lagen om skatteredovisning på basis

av vilket verkningen av de skatteinkomstbaserade utjämningsarna av statsandelarna beaktas i utdelningen inte gäller landskapet Åland. Orsaken är att kommunerna i landskapet Åland inte omfattas av lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996).

I 3 mom. föreskrivs om inkomstskatteprocent för delvis skattefria samfund. Ändringarna i utdelningen av samfundsskatt inverkar även på dessa procent. I momentet görs ändringar som föranleds av ändringarna i utdelningen av samfundsskatt.

Dessa ändringar skall tillämpas i stället för de nuvarande permanenta stadgandena. De permanenta stadganden, som tillämpas permanent från skatteår 2003 stadgas särskilt senare.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft vid ingången av 2002.

Lagen om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna föreslås bli tillämpad sista gången på betalningsandelar som fastställts 2001.

Ändringarna i lagen om skatteredovisning föreslås bli tillämpad första gången på redovisningar av samfundsskatt för skatteåret 2002.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om upphävande av lagen om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen den 31 januari 1994 om återkrävande av mervärdesskatteåterbäring hos kommunerna (79/1994) jämte ändringar.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .
På de betalningsandelar som fastställts 2001 och som skall betalas under 2001 tillämpas dock fortfarande de bestämmelser som varit i kraft när denna lag träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av mervärdesskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 130 § 3 mom. och
ändras 130 § 4 mom. och 133 § 1 och 3 mom.,
 av dessa lagrum 133 § 1 och 3 mom. sådana de lyder i lag 940/1999, samt
fogas till lagen en ny 130 a §, till 133 §, sådan den lyder i nämnda lag 940/1999, ett nytt 5
 mom. och till 209 a §, sådan den lyder i lagarna 1486/1994 och 1767/1995 samt i nämnda lag
 940/1999, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—7 mom. blir 4—8 mom., som följer:

Kommuner

130 §

Kommunerna skall för skatteverket uppges de sammanlagda skatteåterbäringarna för kalenderåret enligt 1 mom. senast före utgången av den andra månaden efter kalenderåret till den del uppgifter inte har uppgetts tidigare. Med stöd av 6 § 2 mom. får avdrag för den skatt som skall betalas under kalenderåret göras från det uppgivna beloppet.

130 a §

Kommunerna har rätt till återbäring för den kalkylerade skatten på följande skattefria tjänster och varor som de anskaffat:

1) hälso- och sjukvårdstjänster enligt 34 § och i nämnda lagrum avsedda tjänster eller varor som ingår i vården samt tjänster och varor enligt 36 § 1—4 punkten,

2) tjänster eller varor i form av socialvård enligt 37 §.

Kommunerna har rätt till återbäring även för understöd eller bidrag till en verksamhetsidkare för sådan verksamhet som avses i 1 mom.

Den kalkylerade skatten är 5 procent av priset på en tjänst eller vara, av den i 9 kap. avsedda skattegrunden för en importerad vara eller av understödets eller bidragets belopp.

Återbäring fås inte

1) för anskaffningar från en kommun eller för understöd eller bidrag till en kommun,

2) för ersättningar som betalas på basis av anställning.

Kommunerna skall för skatteverket uppges de sammanlagda återbäringarna av kalkylerad skatt som med stöd av 1 och 2 mom. återbärs. Dessa uppgifter skal ges för kalenderåret senast före utgången av den andra månaden efter kalenderåret till den del uppgifter inte har lämnats tidigare.

133 §

Vad som i denna lag bestäms om avdragsgill användning och avdragbar skatt tillämpas också på sådan användning som berättigar till återbäring och skatt som skall återbäras, som avses i 130, 131 och 131 a §.

Vad som i 13—23 kap. bestäms om skattskyldiga tillämpas också på den som är berättigad till återbäring enligt 130, 131 och 131 a § samt på den som gör ett gemenskapsinternt varuförvärv och som med stöd av 72 f § inte behöver betala skatt.

Vad som i 13—22 kap. bestäms om avdragbar skatt och skattskyldiga tillämpas också på skatt som skall återbäras och på den som har rätt till återbäring, som avses i 130 a §.

209 a §

Den som säljer en sådan tjänst eller vara som avses i 130 a § 1 mom. skall alltid ge kommunen en verifikation över försäljningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas när en vara har levererats

eller en tjänst har utförts åt den som har rätt till återbäring, ett gemenskapsinternt förvärv har gjorts eller en importerad vara har utlämnats från tullkontroll sedan lagen trätt i kraft.

3.

Lag

om ändring av lagen om skatteredovisning

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 10 juli 1998 om skatteredovisning (532/1998) 12 § 1 och 6 mom., 13 § 1 mom. och 14 §, av dessa lagrum 12 § 1 och 6 mom. sådana de lyder i lag 1342/1999, samt fogas till lagen en ny 30 a § som följer:

12 §

Skattetagargruppernas utdelning

Skatteåret 2002 fördelas samfundsskatten så att statens utdelning är 74,21 procent, kommunernas utdelning 24,09 procent och församlingarnas utdelning 1,70 procent. De evangelisk-lutherska församlingarnas samfundsskatt är 99,92 procent och de ortodoxa församlingarnas samfundsskatt 0,08 procent av församlingarnas samfundsskatt.

Till samfundsskatter som tillfaller kommunerna och församlingarna läggs skatterna från de samfund som avses i 21 och 22 § inkomstskattelagen så att kommunernas andel är 93,4083 procent och församlingarnas andel 6,5917 procent.

13 §

De enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning

Kommunens utdelning under skatteåret är medelvärdet av den utdelning som beräknats på basis av uppgifterna i de två senast verkställda beskattningarna. Kommunens utdelning beräknas som en relativ andel av summan av den för respektive kommun enligt 2 mom. fastställda företagsverksamhetsposten under skatteåret och den enligt 4 mom. fastställda skogsposten under skatteåret i förhållande till summan av motsvarande tal för alla kommuner. Den evangelisk-lutherska församlingens utdelning under skatteåret be-

stäms på motsvarande sätt.

14 §

Fastställande av de enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning

Finansministeriet fastställer grunderna för beräkning av kommunens utdelning av samfundsskatterna till kommunerna under skatteåret och grunderna för beräkning av den evangelisk-lutherska församlingens utdelning av samfundsskatterna till församlingarna under skatteåret efter att ha hört kommunernas centralorganisation och Kyrkostyrelsen.

Om utdelningen ändras, rättas de skatter som dittills redovisats för skatteåret så att de motsvarar den nya utdelningen.

30 a §

Fastställande av de enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning för skatteåren 2002—2003

Den utdelning som skall tillämpas under skatteåren 2002 och 2003 och som bestäms enligt 13 § rättas så att beloppet av den samfundsskatt som enligt utdelningen tillfaller de enskilda kommunerna är högst 840 euro mindre per invånare än motsvarande utdelningsbelopp som fastställts enligt 12 d § lagen om skatteuppbörd. Utdelningen för skatteåren 2002 och 2003 rättas så att den motsvarar uppgifterna i den slutliga beskattningen sedan beskattningen färdigställts.

Denna lag träder i kraft den _____ visningar av samfundsskatt för skatteåret 2002.
 Denna lag tillämpas första gången på redo- _____

4.

Lag**om ändring av 124 § inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 124 § 2 och 3 mom., sådana de lyder i lag 1222/1999, som följer:

124 §

Fastställande av skatten

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 29. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är likaså 29. Om fördelningen av samfundsskatten och skatten på samfällda förmåner mellan olika skattetagare bestäms i lagen om skatteredovisning (532/1998). På inkomst av samfund och samfällda förmåner från landskapet Åland betalas dock 21,5209 procent i skatt till staten för

skatteåret 2002.

Inkomstskatteprocenten för den inkomst som delvis skattefria samfund vilka avses i 21 § 1 mom. och väglag samt allmännyttiga samfund har erhållit från en fastighet är 7,4791 under skatteåret 2002. Om fördelningen av skatten från dessa samfund mellan kommunen och församlingen bestäms i lagen om skatteredovisning. Inkomstskatteprocenten för samfund som avses i 21 § 2 mom. är 6,9861 under skatteåret 2002.

Denna lag träder i kraft den _____ 20.

Helsingfors den 28 september 2001

Republikens President**TARJA HALONEN**Minister *Suvi-Anne Siimes*

Bilaga
Parallelltexter

2.

Lag

om ändring av mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i mervärdesskattelagen av den 30 december 1993 (1501/1993) 130 § 3 mom. och
ändras 130 § 4 mom. och 133 § 1 och 3 mom.,
av dessa lagrum 133 § 1 och 3 mom. sådana de lyder i lag 940/1999, samt
fogas till lagen en ny 130 a §, till 133 §, sådan den lyder i nämnda lag 940/1999, ett nytt
5 mom. och till 209 a §, sådan den lyder i lagarna 1486/1994 och 1767/1995 samt i nämnda
lag 940/1999, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—7 mom. blir 4—8 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Kommuner

130 §

Återbäring enligt 1 mom. återkrävs hos kommunerna enligt vad som stadgas särskilt.

Kommunerna skall för länskatteverket uppge de sammanlagda skatteåterbäringarna för kalenderåret enligt 1 mom. senast före utgången av den andra månaden efter kalenderåret till den del uppgifter inte har uppgetts tidigare. Med stöd av 6 § 2 mom. får avdrag för den skatt som skall betalas under kalenderåret göras från det uppgivna beloppet.

(3 mom. upphävs)

Kommunerna skall för skatteverket uppge de sammanlagda skatteåterbäringarna för kalenderåret enligt 1 mom. senast före utgången av den andra månaden efter kalenderåret till den del uppgifter inte har uppgetts tidigare. Med stöd av 6 § 2 mom. får avdrag för den skatt som skall betalas under kalenderåret göras från det uppgivna beloppet.

130 a §

Kommunerna har rätt till återbäring för den kalkylerade skatten på följande skattefria tjänster och varor som de anskaffat:

1) hälso- och sjukvårdstjänster enligt 34 § och i nämnda lagrum avsedda tjänster eller varor som ingår i vården samt tjänster och varor enligt 36 § 1—4 punkten,

2) tjänster eller varor i form av socialvård enligt 37 §.

Kommunerna har rätt till återbäring även för understöd eller bidrag till en verksamhetsidkare för sådan verksamhet som avses i 1 mom.

Den kalkylerade skatten är 5 procent av priset på en tjänst eller vara, av den i 9 kap.

avsedda skattegrunden för en importerad vara eller av understödets eller bidragets belopp.

Återbäring fås inte

1) för anskaffningar från en kommun eller för understöd eller bidrag till en kommun,

2) för ersättningar som betalas på basis av anställning.

Kommunerna skall för skatteverket uppgive sammanlagda återbäringarna av kalkylerad skatt som med stöd av 1 och 2 mom. återbärs. Dessa uppgifter skall ges för kalenderåret senast före utgången av den andra månaden efter kalenderåret till den del uppgifter inte har lämnats tidigare.

133 §

Vad som i denna lag bestäms om avdragsgill användning och avdragbar skatt tillämpas också på sådan användning som berättigar till återbäring och skatt som skall återbäras, som avses i 130—131 a §.

Vad som i 13—23 kap. bestäms om skattskyldiga tillämpas också på den som är berättigad till återbäring enligt 130—131 a § samt på den som gör ett gemenskapsinternt varuförvärv och som med stöd av 72 f § inte behöver betala skatt.

133 §

Vad som i denna lag bestäms om avdragsgill användning och avdragbar skatt tillämpas också på sådan användning som berättigar till återbäring och skatt som skall återbäras, som avses i 130, 131 och 131 a §.

Vad som i 13—23 kap. bestäms om skattskyldiga tillämpas också på den som är berättigad till återbäring enligt 130, 131 och 131 a § samt på den som gör ett gemenskapsinternt varuförvärv och som med stöd av 72 f § inte behöver betala skatt.

Vad som i 13—22 kap. bestäms om avdragbar skatt och skattskyldiga tillämpas också på skatt som skall återbäras och på den som har rätt till återbäring, som avses i 130 a §.

209 a §

Den som säljer en sådan tjänst eller vara som avses i 130 a § 1 mom. skall alltid ge kommunen en verifikation över försäljningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas när en vara har levererats eller en tjänst har utförts åt den som har rätt till återbäring, ett gemenskapsinternt förvärv har gjorts eller en importerad vara har utlämnats från tullkontroll sedan

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lagen trätt i kraft. _____

3.**Lag****om ändring av lagen om skatteredovisning**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 10 juli 1998 om skatteredovisning (532/1998) 12 § 1 och 6 mom., 13 § 1 mom. och 14 §, av dessa lagrum 12 § 1 och 6 mom. sådana de lyder i lag 1342/1999, samt *fogas* till lagen en ny 30 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

12 §

*Skattetagargruppernas utdelning**Skattetagargruppernas utdelning*

Från skatteåret 2000 fördelas samfundsskatten så att statens utdelning är 61,12 procent, kommunernas utdelning 37,25 procent och församlingarnas utdelning 1,63 procent. De evangelisk-lutherska församlingarnas samfundsskatt är 99,92 procent och de ortodoxa församlingarnas samfundsskatt 0,08 procent av församlingarnas samfundsskatt.

Skatteåret 2002 fördelas samfundsskatten så att statens utdelning är 74,21 procent, kommunernas utdelning 24,09 procent och församlingarnas utdelning 1,70 procent. De evangelisk-lutherska församlingarnas samfundsskatt är 99,92 procent och de ortodoxa församlingarnas samfundsskatt 0,08 procent av församlingarnas samfundsskatt.

Till de samfundsskatter som tillfaller kommunerna och församlingarna läggs skatterna från de samfund som avses 21 och 22 § inkomstskattelagen så att kommunernas andel är 95,8076 procent och församlingarnas andel 4,1924 procent.

Till samfundsskatter som tillfaller kommunerna och församlingarna läggs skatterna från de samfund som avses i 21 och 22 § inkomstskattelagen så att kommunernas andel är 93,4083 procent och församlingarnas andel 6,5917 procent.

13 §

13 §

*De enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning**De enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning*

Kommunens utdelning bestäms skatteårsvis som en relativ andel av summan av den för respektive kommun enligt 2 mom. fastställda företagsverksamhetsposten och den enligt 4 mom. fastställda skogsposten i förhållande till summan av motsvarande tal för alla kommuner. Den evangelisk-lutherska församlingens utdelning bestäms på motsvarande sätt.

Kommunens utdelning under skatteåret är medelvärdet av den utdelning som beräknats på basis av uppgifterna i de två senast verkställda beskattningarna. Kommunens utdelning beräknas som en relativ andel av summan av den för respektive kommun enligt 2 mom. fastställda företagsverksamhetsposten under skatteåret och den enligt 4 mom. fastställda skogsposten under skatteåret i

förhållande till summan av motsvarande tal för alla kommuner. Den evangelisk-lutherska församlingens utdelning under skatteåret bestäms på motsvarande sätt.

14 §

Fastställande av de enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning

Vederbörande ministerium fastställer för varje skatteår de preliminära och slutliga grunderna för beräkning av kommunens utdelning av samfundsskatterna till kommunerna och grunderna för beräkning av den evangelisk-lutherska församlingens utdelning av samfundsskatterna till församlingarna efter att ha hört kommunernas centralorganisation och Kyrkostyrelsen.

Beräkningsgrunderna enligt 13 § för den preliminära utdelningen fastställs och justeras enligt vad som närmare bestäms genom förordning.

Utdelningen rättas till den slutliga utdelningen för skatteåret som avses i 13 § före utgången av januari det år som följer efter det år då den regelmässiga beskattningen för skatteåret har färdigställts.

Om utdelningen ändras, rättas de skatter som dittills redovisats för skatteåret så att de motsvarar den nya utdelningen.

14 §

Fastställande av de enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning

Finansministeriet fastställer grunderna för beräkning av kommunens utdelning av samfundsskatterna till kommunerna under skatteåret och grunderna för beräkning av den evangelisk-lutherska församlingens utdelning av samfundsskatterna till församlingarna under skatteåret efter att ha hört kommunernas centralorganisation och Kyrkostyrelsen.

Om utdelningen ändras, rättas de skatter som dittills redovisats för skatteåret så att de motsvarar den nya utdelningen.

30 a §

Fastställande av de enskilda kommunernas och församlingarnas utdelning för skatteåren 2002—2003

Den utdelning som skall tillämpas under skatteåren 2002 och 2003 och som bestäms enligt 13 § rättas så att beloppet av den samfundsskatt som enligt utdelningen tillfaller de enskilda kommunerna är högst 840 euro mindre per invånare än motsvarande utdelningsbelopp som fastställts enligt 12 d § lagen om skatteuppbörd.. Utdelningen för skatteåren 2002 och 2003 rättas så att den motsvarar uppgifterna i den slutliga beskattningen sedan beskattningen färdig-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

stälts.

 Denna lag träder i kraft den 20 .

 Denna lag tillämpas första gången på redovisningar av samfundsskatt för skatteåret 2002.

4.

Lag**om ändring av 124 § inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 124 § 2 och 3 mom., sådana de lyder i lag 1222/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

124 §

Fastställande av skatten

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 29. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är likaså 29. Om fördelningen av samfundsskatten och skatten på samfällda förmåner mellan olika skattetagare bestäms i lagen om skatteredovisning (532/1998). På inkomst av samfund och samfällda förmåner från landskapet Åland betalas dock 17,7248 procent i skatt till staten för skatteåret 2001—2003.

Inkomstskatteprocenten för den inkomst som delvis skattefria samfund vilka avses i 21 § 1 mom. och väglag samt allmännyttiga samfund har erhållit från en fastighet är 11,2752. Om fördelningen av skatten från dessa samfund mellan kommunen och församlingen bestäms i lagen om skatteredovisning. Inkomstskatteprocenten för samfund som avses i 21 § 2 mom. är 10,8025.

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 29. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är likaså 29. Om fördelningen av samfundsskatten och skatten på samfällda förmåner mellan olika skattetagare bestäms i lagen om skatteredovisning (532/1998). På inkomst av samfund och samfällda förmåner från landskapet Åland betalas dock 21,5209 procent i skatt till staten för skatteåret 2002.

Inkomstskatteprocenten för den inkomst som delvis skattefria samfund vilka avses i 21 § 1 mom. och väglag samt allmännyttiga samfund har erhållit från en fastighet är 7,4791 under skatteåret 2002. Om fördelningen av skatten från dessa samfund mellan kommunen och församlingen bestäms i lagen om skatteredovisning. Inkomstskatteprocenten för samfund som avses i 21 § 2 mom. är 6,9861 under skatteåret 2002.

 Denna lag träder i kraft den 20 .
